

Kartläggning av hemlöshet inom socialtjänsten i Nacka Kommun

2015-01-26
Åsa Dyckner

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Bakgrund	4
3	Genomförande	4
4	Socialstyrelsens definitioner av hemlöshet	5
5	Hemlöshet inom socialtjänsten i Nacka kommun	6
5.1	Resultat för hela gruppen som befinner sig i någon situation av hemlöshet.....	6
5.2	Akut hemlöshet – situation 1.....	7
5.3	Institutionsvistelse och kategoriboende – situation 2.....	8
5.4	Långsiktiga boendelösningar – situation 3.....	8
5.5	Eget ordnat kortsiktigt boende – situation 4.....	9
6	Hemlöshet bland barnfamiljer	9
7	Personer i hemlöshet som bedöms klara av eget kontrakt med eller utan stöd.....	9
8	Diskussion	11

I Sammanfattning

På uppdrag av Social-och äldrenämnden genomförs en kartläggning av hemlöshet för människor som är aktuella inom socialtjänsten i Nacka kommun.

Kartläggningen är en del av ”boendeuppdraget” som syftar till att utveckla socialtjänstens arbete för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Syftet med kartläggningen är att ta fram underlag som kan ge ökad kunskap om hemlöshetens omfattning och om de personer som befinner sig i hemlöshet.

Kartläggningen omfattar hemlösa personer som varit i kontakt med socialtjänsten i Nacka kommun under vecka 44, 2014. Kartläggningen har genomförts genom att samtliga handläggare som arbetar med myndighetsutövning inom socialtjänsten besvarat digitala enkäter. I enkäterna används Socialstyrelsens fyra definitioner av hemlöshet: akut hemlöshet, institutioner/kategoriboenden, långsiktiga boendelösningar via kommunen och eget ordnade kortsiktiga boendelösningar.

Under mätveckan befann sig 606 personer i någon situation av hemlöshet. Gruppen består av ungefär lika många kvinnor som män. 405 personer befann sig inom långsiktiga boendelösningar via kommunen, de flesta hade sociala hyreskontrakt. 93 personer befann sig i akut hemlöshet, 57 personer i egna ordnade kortsiktiga boendelösningar och 51 personer på institutioner eller kategoriboenden. Övervägande delen (94 procent) är aktuella inom individ- och familjeomsorgen.

Det finns en grupp på cirka 200 personer inom socialtjänsten som befinner sig i akut hemlöshet eller i andra tillfälliga boendelösningar eller på institution utan ordnad bostad inför utflytt. För dem riskerar hemlösheten skapa eller förstärka sociala problem och minska möjligheterna till att klara sig själva utan stöd från socialtjänsten. För merparten av personerna som befinner sig i hemlöshet är det inte ett akut problem. De bor i långsiktiga boendelösningar via kommunen och deras situation är stabilare.

En stor andel av personerna som befinner sig i hemlöshet bedöms klara av ett eget boende med eget kontrakt utan stöd från socialtjänsten. Det är inte individuella sociala problem som ligger till grund för hemlösheten utan strukturella faktorer som bostadsbrist och/eller arbetslöshet som gör att dessa personer har svårt att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Socialtjänsten löser idag bostadsproblem för ett stort antal personer där de bakomliggande orsakerna är integrations-, arbetsmarknads- och bostadspolitiska frågor.

Den grupp som bedöms klara av eget bostadskontrakt men med stöd av socialtjänsten består av ca 200 personer. För dessa personer har socialtjänsten i första hand ett ansvar att erbjuda individuellt riktat stöd snarare än bostäder. I

kombination med socialtjänstens insatser behövs även andra åtgärder för att dessa personer ska komma in på den ordinarie bostadsmarknaden.

Socialtjänsten har stort ansvar för den grupp personer som inte bedöms klara av ett eget bostadskontrakt utifrån individuella faktorer som psykisk ohälsa, missbruk och fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. De flesta av dessa personer befinner sig under mätveckan på olika institutioner eller i mer långsiktiga boendelösningar via kommunen. Ett fåtal personer befinner sig i akut hemlöshet. Bostad är en viktig faktor för framgångsrik rehabilitering.

Samtliga föräldrar som bor med sina barn bedöms klara av ett eget kontrakt utan eller med stöd från socialtjänsten. De flesta barnfamiljerna bor under mätveckan i långsiktiga boendelösningar via kommunen. Det finns dock en grupp barn som befinner sig i akut hemlöshet eller bor i tillfälliga bostadslösningar. Socialtjänsten måste vara särskilt uppmärksamma på dessa barns behov. Bostaden fungerar som en trygg bas i barn och ungas liv, en plats för återhämtning och vila. Ostabila bostadsförhållanden kan ha en negativ påverkan på övriga livsområden som skolgång, fritid, hälsa, känslomässig utveckling och kamratrelationer.

2 Bakgrund

Sociala kvalitetsenheten får under hösten 2014 i uppdrag av socialtjänstens ledningsgrupp och Social-och äldrenämnden att genomföra en kartläggning av hemlöshet inom socialtjänsten. Kartläggningen är en del av ”boendeuppdraget” som syftar till att utveckla socialtjänstens arbete för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Syftet med kartläggningen är att ta fram underlag som kan ge ökad kunskap om hemlöshetens omfattning och om de personer som befinner sig i hemlöshet. Kartläggningen ska genomföras årligen.

3 Genomförande

Handläggarna som arbetar med myndighetsutövning inom socialtjänsten ombads fylla i en enkät för varje enskild kund/klient över 18 år som matchar Socialstyrelsens kriterier för hemlöshet under mätveckan.

Avgränsning

Kartläggningen omfattar enbart hemlösa personer som varit i kontakt med socialtjänsten i Nacka kommun under vecka 44, 2014.

Bortfall

Totalt besvarades 682 enkäter av handläggarna. Av dessa var 76 enkäter ofullständigt besvarade eller dubletter varför de togs bort. Det slutliga antalet enkäter är 606 stycken vilket motsvaras av 606 hemlösa vuxna personer under vecka 44.

Mätfel

Mätfel kan ha uppstått under insamlandet av material. Vissa handläggare har fyllt i en enkät för den person som står på kontraktet det vill säga en enkät per hushåll och sedan kryssat i att denna person är sammanboende i enkäten. Andra handläggare har fyllt i en enkät för varje person som bor inom ramen för ett socialt kontrakt. 53 individer som har ett socialt kontrakt har uppgetts vara sammanboende varför dessa sammanboende skulle kunna vara dubletter och därmed skulle kunna räknas av från det totala antalet hemlösa personer.

4 Socialstyrelsens definitioner av hemlöshet

Kartläggning utgår från Socialstyrelsens definitioner av hemlöshet.

Akut hemlöshet – situation 1

En person är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddat boende (exempelvis kvinnojour) eller sover utomhus eller i offentliga utrymmen. Även hotell, camping, vandrarhem och husvagn ingår i denna situation.

Institutionsvistelse och kategoriboende – situation 2

En person är intagen eller inskriven på antingen kriminalvårdsanstalt eller stöd-boende inom socialtjänsten, landstinget eller hos en privat vårdgivare, alternativt på hem för vård eller boende (HVB-hem) eller Statens institutionsstyrelses (SiS)-institutioner. Personen ska skrivas ut inom tre månader men inte har någon egen bostad ordnad inför utskrivning eller utflyttning. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut eller flyttat ut, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

Långsiktiga boendelösningar – situation 3

En person bor i en boendelösning som kommunen har ordnat på grund av att personen inte får tillgång till en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. Exempel på sådana boenden är försökslägenhet, träningslägenhet, sociala/kommunala hyreskontrakt. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn eller särskilda villkor eller regler.

Eget ordnat kortsiktigt boende – situation 4

En person bor tillfälligt och kontraktslöst hos vänner, bekanta, familj eller släktingar eller har ett inneboende- eller andrahandskontrakt som är kortare än tre månader hos släkt, vänner eller andra privatpersoner. Personen ska ha varit i kontakt med socialtjänsten.

5 Hemlöshet inom socialtjänsten i Nacka kommun

5.1 Resultat för hela gruppen som befinner sig i någon situation av hemlöshet

Under mätveckan befann sig cirka 606 vuxna personer och 369 barn i situationer av hemlöshet enligt Socialstyrelsens definition.

Könsfördelningen är relativt jämn i den totala gruppen med något fler kvinnor (54 procent). 76 procent är vuxna mellan 26 och 64 år, 15 procent är unga vuxna mellan 18 och 25 år (89 personer) och 9 procent (56 personer) är 65 år eller äldre. Genomsnittsåldern är 44 år.

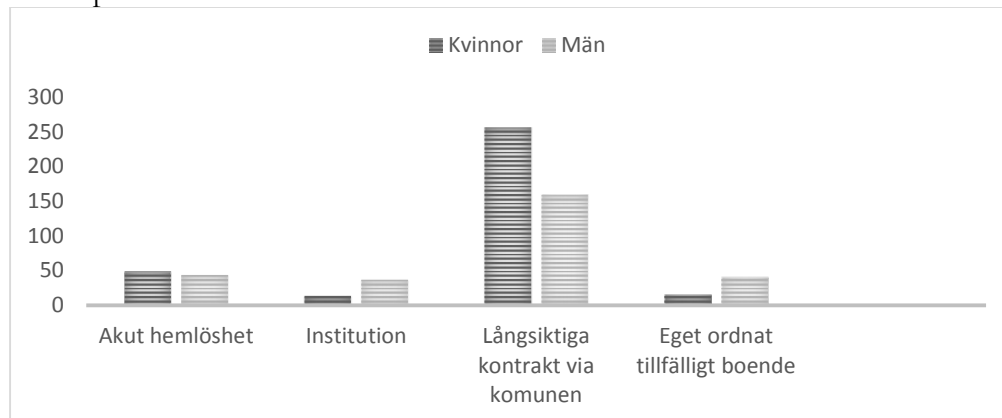
Av den totala gruppen är 59 procent utrikesfödda varav den enskilt största gruppen är från Afghanistan (17 procent). 33 procent är födda i Sverige. Över hälften av personerna som befinner sig i hemlöshet är ensamstående (59 procent). 33 procent lever med partner och barn eller som ensamstående med barn. En mindre grupp är vuxna utan barn (8 procent).

Endast 14 procent av personer i hemlöshet har inkomst av arbete. Hälften av personerna har ekonomiskt bistånd varav 159 kvinnor och 138 män. Resterande personer försörjer sig genom sjukersättning (17 procent) och ålderspension (6 procent). En mindre grupp har etableringsersättning för flyktingar, studiemedel eller A-kassa.

Hälften av personerna (51 procent) har varit hemlösa i längre än 2 år i anslutning till mätveckan. 21 procent varit hemlösa kortare än 1 år och 10 procent har varit hemlösa i 1-2 år. För över hälften (54 procent) har hemlöshet varit ett återkommande problem.

Av de personer som varit hemlösa längre än 2 år bor 88 procent (275 personer) i långsiktiga boendelösningar via kommunen. 18 personer befann sig på institutioner eller kategoriboende, 16 personer befann sig i akut hemlöshet och 2 personer bodde kontraktslös hos släkt eller bekanta. Genomsnittstiden i hemlöshet för denna grupp är 8 år. Över 70 procent av personer aktuella inom socialpsykiatri återfinns här. Sammanlagt 88 personer (32 procent) hade varit hemlösa i 10 år eller längre.

Diagrammet visar fördelning av kvinnor och män i olika situationer av hemlöshet i antal personer.

5.2 Akut hemlöshet – situation I

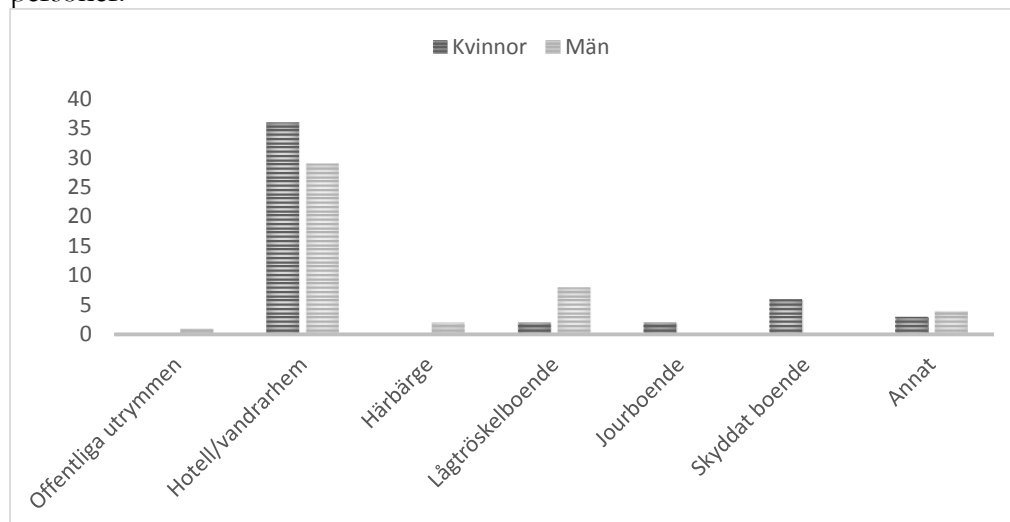
Sammanlagt befann sig 93 personer i akut hemlöshet under mätveckan. Merparten lever ensamma (62 personer) och cirka en fjärdedel lever som sammanboende eller ensamstående med barn.

Fördelningen mellan kvinnor och män är relativt jämn, 49 personer är kvinnor och 44 personer män. Utrikesfödda var största gruppen, 48 personer, och 33 personer var födda i Sverige.

För över hälften (59 procent) var ekonomiskt bistånd den huvudsakliga inkomstkällan följt av sjukersättning (13 procent). Gruppen som erhöll ålderspension och etableringsersättning för flyktingar var lika stora (7 procent).

I anslutning till mätveckan hade 42 personer (45 procent) varit hemlösa kortare än 1 år. 22 personer hade varit hemlösa 1-2 år och 16 personer i två år eller längre. För 34 personer har hemlöshet varit ett återkommande problem.

Diagrammet visar boendeformer vid akut hemlöshet fördelat efter kön i antal personer.

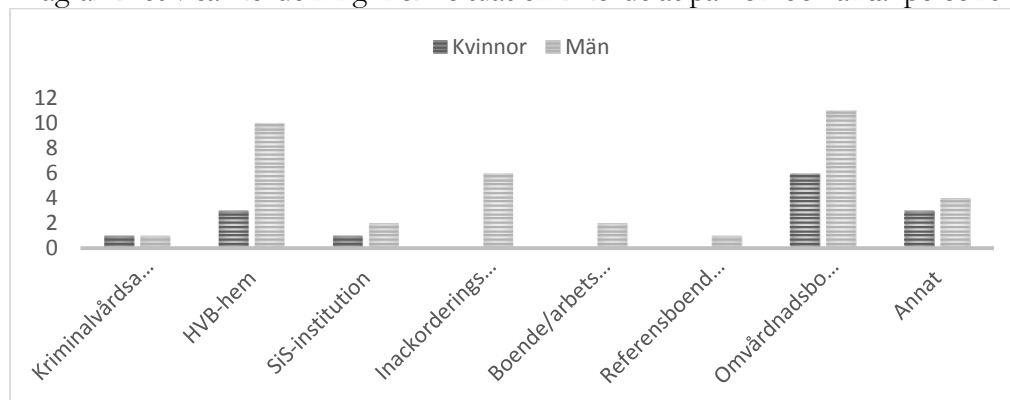

5.3 Institutionsvistelse och kategoriboende – situation 2

Sammanlagt befann sig 51 personer inom denna kategori. Samtliga personer är ensamstående. Övervägande andelen är män, 37 personer jämfört med kvinnor, 14 personer. Personer födda i Sverige är största gruppen (29 personer). Den huvudsakliga inkomstkällan var ekonomiskt bistånd (41 procent) följt av sjukersättning/aktivitetsbidrag (18 procent) och lön (16 procent).

Merparten (18 personer) hade varit hemlösa två år eller längre i anslutning till mätveckan. 12 personer varit hemlösa mindre än 1 år och 11 personer hade varit hemlösa 1-2 år. För 34 personer (67 procent) har hemlöshet varit ett återkommande problem.

Diagrammet visar fördelning inom situation 2 fördelat på kön och antal personer.

5.4 Långsiktiga boendelösningar – situation 3

Merparten av de personer som befann sig i hemlöshet under mätveckan (405 personer) bor långsiktiga boendelösningar som kommunen har ordnat. Av dessa bor 353 personer (87 procent) inom ramen för kommunens 205 sociala hyreskontrakt. Hit räknas även vuxna barn som bor hemma hos sina föräldrar. Övriga 52 personer bor i andra former av boenden där kommunen står för kontraktet.

Övervägande andel är kvinnor (61 procent). 66 procent av personerna är utrikesfödda. Det är något fler ensamstående personer än personer som bor med barn.

Den huvudsakliga inkomstkällan var ekonomiskt bistånd (44 procent) följt av sjukersättning/aktivitetsbidrag (19 procent), lön (17 procent), ålderspension (6 procent) och etableringsersättning för flyktingar (3 procent).

Merparten (68 procent) hade varit hemlösa två år eller längre i anslutning till mätveckan. För 60 procent har hemlöshet varit ett återkommande problem.

5.5 Eget ordnat kortsiktigt boende – situation 4

Sammanlagt befann sig 57 personer i egna ordnade kortsiktiga boendelösningar. 33 personer hade tillfälliga andrahands- eller inneboendekontrakt kortare än 3 månader. Resterande personer bodde kontraktslös hos släkt eller bekanta.

Inom denna grupp finns betydligt fler män (41 personer) än kvinnor. Merparten var ensamstående (48 personer). Det är en relativt jämn fördelning av utrikesfödda (29 personer) och födda i Sverige (25 personer).

Den huvudsakliga försörjningen var ekonomiskt bistånd (74 procent). Övriga inkomstkällor var lön, sjukersättning och sjukpenning. De flesta hade i anslutning till mätveckan varit hemlösa i mindre än 1 år (30 personer) 4 personer hade varit hemlösa 1-2 år och 2 personer hade varit hemlösa två år eller längre. För 16 personer har hemlöshet varit ett återkommande problem.

6 Hemlöshet bland barnfamiljer

Kartläggningen visar att det är 194 personer som lever med sina barn på heltid eller deltid som befinner sig i någon form av hemlöshet. Antal barn som befinner sig i hemlöshet är 369. De allra flesta, 308 barn, bor med sina föräldrar i långsiktiga boendelösningar via kommunen, varav 287 barn inom ramen för sociala hyreskontrakt.

I akut hemlöshet befann sig sammanlagt 49 barn (13 procent) varav 37 barn på hotell/vandrarhem, 11 barn på skyddat boende och 1 barn på jourboende. Sammanlagt 12 barn bodde med sina föräldrar i eget ordnade kortsiktiga boendelösningar.

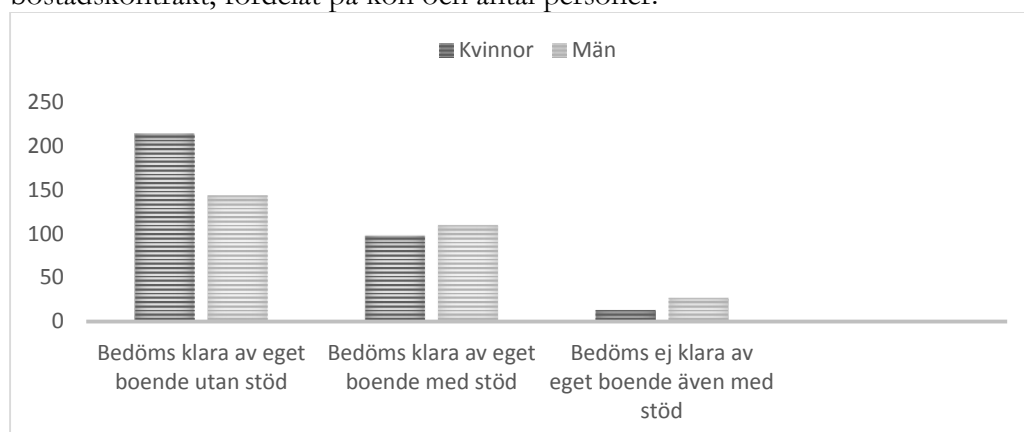
En stor andel föräldrar är utrikesfödda (78 procent) och merparten är kvinnor (70 procent). 60 procent försörjer sig genom ekonomiskt bistånd, 20 procent av lön, och några har etableringsersättning för flyktingar (5 procent) och sjukersättning (5 procent).

För över hälften av föräldrarna har hemlöshet varit ett återkommande problem och 103 föräldrar med sammanlagt 225 barn har varit hemlösa längre än 2 år.

7 Personer i hemlöshet som bedöms klara av eget kontrakt med eller utan stöd

Handläggarna inom myndigheten bedömer att de allra flesta personer som befinner sig i hemlöshet (93 procent) skulle klara av ett eget bostadskontrakt med eller utan stöd från socialtjänsten. Enbart en mindre grupp bedöms inte klara av ett eget bostadskontrakt även om de fick stöd från socialtjänsten.

Diagrammet visar handläggarnas bedömning av förmågan att klara ett eget bostadskontrakt, fördelat på kön och antal personer.

Personer som bedöms klara av eget bostadskontrakt utan stöd

358 personer (59 procent) bedöms klara av ett eget bostadskontrakt utan stöd från socialtjänsten. 70 procent av denna grupp är utrikesfödda. Det är en jämn fördelning av ensamstående personer och personer som bor med barn.

Merparten (75 procent) bor i långsiktiga boendelösningar via kommunen. 13 procent befinner sig i akut hemlöshet, 10 procent bor i egna ordnade tillfälliga kontrakt. Ett mindre antal personer befinner sig på institutioner eller kategoriboenden. För över hälften (56 procent) har hemlöshet varit ett återkommande problem.

Nästan hälften av personerna (46 procent) försörjer sig genom ekonomiskt bistånd följt av lön (20 procent), sjukersättning (13 procent) och ålderspension (6 procent).

80 procent av de föräldrar som lever med sina barn bedöms klara eget kontrakt utan stöd likväl som 49 procent av de personer som bor på hotell/vandrarhem. Även 60 procent av de som varit hemlösa i längre än 2 år bedöms klara av eget kontrakt utan stöd.

Personer som behöver stöd för att klara av eget bostadskontrakt

208 personer bedöms klara av eget bostadskontrakt med stöd från socialtjänsten. Merparten av personerna lever ensamma (72 procent). Det är en jämn fördelning mellan utrikesfödda (49 procent) och personer födda i Sverige (47 procent).

Mer än hälften (59 procent) bor i långsiktiga boendelösningar via kommunen. 20 procent befinner sig i akut hemlöshet varav de flesta på hotell/vandrarhem. 13 procent befinner sig på institution eller kategoriboende och 9 procent bor i egna ordnade tillfälliga kontrakt. För cirka hälften av personerna har hemlöshet varit ett återkommande problem.

Huvudsakliga inkomstkällor i denna grupp är ekonomiskt bistånd (54 procent), sjukersättning (21 procent), lön (5 procent) etableringsersättning för flyktingar (5 procent) och ålderspension (4 procent).

Personer som inte klarar av ett eget bostadskontrakt

En mindre grupp på 40 personer bedöms inte klara av ett eget bostadskontrakt även om de hade tillgång till stöd från socialtjänsten. Skälen till detta är främst att personerna har dokumenterade diagnoser av psykisk ohälsa (26 personer) eller missbruksproblem (19 personer). Övriga har kroppsliga sjukdomar, fysiska funktionshinder eller bedöms ha andra svårigheter som medför att de inte klarar av ett eget bostadskontrakt.

Alla 40 personer är ensamstående och merparten är män (27 personer). Övervägande antal personer är födda i Sverige (29 personer). Genomsnittsåldern är 46 år. Det är få unga vuxna (4 personer) och äldre än 65 år (4 personer). 10 personer i denna grupp är föräldrar men lever inte tillsammans med sina barn. Över hälften (21 personer) försörjer sig genom ekonomiskt bistånd följt av sjukersättning/aktivitetsersättning (12 personer). Ett mindre antal personer har ålderspension och sjukpenning.

15 personer befinner sig på institution eller kategoriboende och 15 personer bor i långsiktiga kontrakt via kommunen varav 5 personer i sociala hyreskontrakt. Övriga befinner sig i akut hemlöshet eller bor tillfälligt hos släkt eller bekanta. För 29 personer har hemlöshet varit ett återkommande problem och över hälften av personerna i denna grupp har varit hemlösa i mer än 2 års tid.

Personerna är idag främst aktuella inom enheterna utredning vuxen (18 personer), socialpsykiatri och Sol under 65 (9 personer) samt ekonomiskt bistånd (9 personer).

8 Diskussion

Det insamlade materialet bör tolkas med viss försiktighet utifrån flera skäl. Det är första gången en kartläggning av hemlöshet av aktuella personer inom socialtjänsten görs i Nacka. Det finns inget tidigare material att jämföra med. Materialet kan innehålla mätfel. Det ger enbart en bild av hemlösheten inom socialtjänsten under den aktuella mätveckan. Materialet bygger på andrahandsinformation från socialsekreterare. Bedömningar kring förmågan att klara av ett eget bostadskontrakt är subjektiva och det finns en risk att behovet av stöd har över- eller undervärderats.

31 procent av personerna som är aktuella inom socialtjänsten befinner sig i hemlöshet. Övervägande delen (94 procent) är aktuella inom individ och familjeomsorgen. En grupp på cirka 200 personer är akut hemlösa eller bor i mycket tillfälliga boendelösningar eller på institution utan ordnad bostad inför utflytt. För dem riskerar hemlösheten skapa eller förstärka sociala problem och

minska möjligheterna till att klara sig själva utan stöd från socialtjänsten. Hemlösheten får även en negativ påverkan på måluppfyllelsen av andra insatser som socialtjänsten tillhandahåller. För merparten av personer är hemlöshet inte ett akut problem. De flesta bor i så kallade sociala hyreskontrakt via kommunen och deras situation är stabilare. Tid i hemlöshet är en viktig faktor. Över hälften av personerna i kartläggningen har varit hemlösa i mer än två års tid.

En stor andel av personerna som befinner sig i hemlöshet bedöms klara av ett eget boende med eget kontrakt utan stöd från socialtjänsten. Det är troligtvis strukturella faktorer som bostadsbrist och/eller arbetslöshet som gör att dessa personer har svårt att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. De sociala problem som låg till grund för insatsen har personerna kommit till rätta med. Behovet av stöd från socialtjänsten kvarstår inte längre förutom att försörja sig. 66 procent av de som bor inom ramen för sociala hyreskontrakt återfinns i denna grupp. En risk är att dessa personer blir kvar i de sociala hyreskontrakten som de inte har möjlighet att överta. Hälften av personerna som bor på hotell/vandrarhem bedöms klara eget boende utan stöd likväl som 80 procent av de som bor med sina barn. Ett antal personer som vistas på institutioner saknar ordnad bostad inför utflytt och bor därmed med en högre omsorgsnivå än de behöver. En stor andel av personerna är utrikesfödda. Det är viktigt att denna grupp som idag "bor fel" får möjlighet att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Socialtjänsten löser idag bostadsproblem där de bakomliggande orsakerna är integrations-, arbetsmarknads- och bostadspolitiska frågor.

Gruppen som bedöms klara av eget bostadskontrakt med stöd från socialtjänsten består av ca 200 personer. För dessa personer har socialtjänsten ett ansvar att erbjuda individuellt riktat stöd snarare än bostäder. I kombination med socialtjänstens insatser behövs även andra åtgärder för att dessa personer ska kunna etablera sig på bostadsmarknaden.

En mindre grupp personer klarar inte eget bostadskontrakt. De har psykisk ohälsa, missbruk eller fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Bostad är viktig faktor för framgångsrik rehabilitering och denna grupp behöver riktade individuella insatser och stabila boendelösningar så att de kan ta emot hjälp och stöd för sina problem. De flesta av dessa personer befinner sig under mätveckan på olika institutioner eller i långsiktiga boendelösningar via kommunen. Ett mindre antal befinner sig i akut hemlöshet.

Könsfördelningen är relativt jämn för hela gruppen som befinner sig i hemlöshet. Dock skiljer sig fördelningen mellan kvinnor och män inom de olika kategorierna av hemlöshet där kvinnor i större utsträckning än män bor i långsiktiga boendelösningar via kommunen. En tolkning är att barn prioriteras inom socialtjänsten då blir samtidigt kvinnorna prioriterade.

Samtliga föräldrar som bor med sina barn bedöms klara av ett eget kontrakt utan eller med stöd från socialtjänsten. De flesta barnfamiljerna bor under mätveckan i långsiktiga boendelösningar via kommunen. Det finns dock en grupp barn som befinner sig i akut hemlöshet eller bor i tillfälliga bostadslösningar. Socialtjänsten måste vara särskilt uppmärksamma på dessa barns behov då de är extra utsatta. Bostaden fungerar som en trygg bas i barn och ungas liv, en plats för återhämtning och vila. Ostabila bostadsförhållanden kan ha en negativ påverkan på övriga livsområden som skolgång, fritid, hälsa, känslomässig och beteendemässig utveckling och kamratrelationer.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

POSTADRESS

Nacka kommun, 131 81 Nacka

BESÖKSADRESS

Stadshuset, Granitvägen 15

TELEFON

08-718 80 00

E-POST

info@nacka.se

SMS

716 80

WEBB

www.nacka.se

ORG.NUMMER

212000-0167